

Co czytać dzieciom w wieku przedszkolnym

*„Kiedy czytamy dziecku bajkę, baśń
lub inny utwór literacki, pobudzamy je
do własnego kreatywnego wysiłku
w rozumieniu i postrzeganiu świata.
Aby zaistniał opisany świat –
ono samo musi go stworzyć”
Agnieszka Bisz*

Czytanie dzieciom utworów literatury dziecięcej kształtuje nawyki, budzi zainteresowanie książką. Początkowo treścią czytaną przez osobę dorosłą, obrazkiem, a kiedy poznane litery nabierają znaczenia rozpoczyna się kolejny etap – rozpoznawanie i nazywanie liter, składanie ich w wyrazy, potem zdania aby w końcu czytana treść niosła przekaz będący źródłem wiedzy, przeżyć, wzruszeń, towarzyszących wszystkim miłośnikom literatury. To wszystko będzie możliwe wtedy, gdy dziecku już od najmłodszych lat będzie towarzyszyć książka, gdy będzie obserwowało czytające osoby w swoim otoczeniu, gdy zawsze będzie mogło sięgnąć po książkę w domu lub w przedszkolu, gdy za jej pośrednictwem wesołe przygody bohaterów wywołają uśmiech na twarzy, a smutne lub straszne dostarczą niezapomnianych przeżyć. Praca z utworem literackim wymaga od dziecka wysiłku, który zaowocuje w jego późniejszym życiu. Procesy, które następują pod wpływem literatury, zachodzą we wnętrzu dziecka. One tworzą i kształtują dziecko jako człowieka. Odpowiedni dobór literatury motywuje do spędzania czasu z książką, do wzbogacania wiedzy, a gdy dzieci zaczynają podejmować próby czytania służy rozwijaniu tej umiejętności. Systematyczny, osobisty kontakt z książką przygotowuje do korzystania z literatury i sprzyja kształtowaniu właściwych nawyków.

Wybierając teksty literackie dla dzieci, warto prześledzić i zapoznać się z utworami literackimi aby były dostosowane do ich potrzeb, zainteresowań oraz wieku. Utwory dla dzieci, m.in. bajki, opowiadania, powieści, legendy, wiersze, komiksy, odznaczają się przede wszystkim fantazją, obrazowością i swoistym humorem.

Wśród polskich autorów warto sięgnąć m.in. do: Jana Brzechwy, Marii Kownackiej, Janiny Porazińskiej, Ewy Szleburg-Zarembiny, Juliana Tuwima czy Jana Twardowskiego. Jeśli chodzi o propozycje tekstów, można wykorzystać następujące: *Bardzo głodna gąsienica* Erica Carle'a; *W moim mieście*, *U nas na wsi*, *Chodź z nami nad wodę* Ali Mitgutsch; *Sedem myszek potrzebuje sukienek* Grete James Hertz; *Ukelele* Clary L. Grant; *Gdzie mieszkają dzikie stwory* Maurice'a Sendaka; *Serafin i jego cudowna maszyna* Philippe'a Fiksa; *Kubuś Puchatek* Alana Aleksandra Milne'a; *Opowieści na dobranoc* i *Kot w okularach* Jelle Lepmann; *Pszczółka Maja i jej przygody* Waldemara Bonselsa; książki autorstwa Astrid Lindgren; *Miś zwany Paddington* Michaela Bonda; *Doktor Dolittle i jego*

zwierzęta Hugh'a Loftinga; *Czarnoksiężnik z krainy Oz* Franka L. Bauma; *Piotruś Pan. Opowiadanie o Piotrusiu i Wendy* James'a M. Barrie'a; *Opowiadania z Doliny Muminków* Tove Jansson. Nie wszystkie wymienione pozycje są wypełnione treścią słowną. Niektóre – zbudowane z obrazków, a przeznaczone dla młodszych dzieci przedszkolnych – wymagają użycia słów podczas pracy z książeczką.

**Złota Lista książek do czytania dzieciom opracowana przez
Fundację „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom”**

Wiek 0- 4 lata:

- * Marta Bogdanowicz (opracowanie) - **Rymowanki - przytulanki**
- * Paulette Bourgeois, Brenda Clark - **seria o Franklinie**
- * Jan Brzechwa - **Wiersze i bajki**
- * Gilbert Delahaye - **seria o Martynce**
- * Barbara Gawryluk - **Dżok, legenda o psiej wierności**
- * Dimiter Inkiow - **Ja i moja siostra Klara**
- * Czesław Janczarski - **Miś Uszatek**
- * Janosch - **Ach, jak cudowna jest Panama; Ja ciebie wyleczę, powiedział Miś**
- * Astrid Lindgren - **Lotta z ulicy Awanturników**
- * Sam McBratney - **Nawet nie wiesz, jak bardzo Cię Kocham**
- * Nele Most, Annet Rudolph - **Wszystko moje; Co wolno, a czego nie wolno**
- * Beata Ostrowicka - **Lulaki, Pan Czekoladka i przedszkole; Ale ja tak chcę!**
- * Joanna Papuzińska - **Śpiące wierszyki**
- * Eliza Piotrowska – **Bajka o drzewie**
- * Renata Piątkowska - **Opowiadania z piaskownicy**
- * Annie M.G. Schmidt – **Julek i Julka**
- * Julian Tuwim - **Wiersze dla dzieci**
- * Wojciech Widłak - **seria o panu Kuleczce**

Wiek 4-6 lat:

- * Florence and Richard Atwater - **Pan Popper i jego pingwiny**
- * Hans Christian Andersen - **Baśnie**
- * Wanda Chotomska – **Wiersze; Pięciopsiaczki**
- * Carlo Collodi - **Pinokio**
- * Wacław Cetrtek - **O gajowym Chrobotku; Bajki z mchu i paproci**
- * Iwona Czarkowska – **Biuro zagubionych zabawek**
- * Eva Janikovszky – **Gdybym był dorosły**
- * Grzegorz Janusz – **Misiostwo świata**
- * Roksana Jędrzejewska-Wróbel – **Szurkowe historie; Maleńkie Królestwo królowy Aurelki**
- * Asa Lind – **Piaskowy Wilk**
- * Astrid Lindgren - **seria o Pippi Pończoszance; Emil ze Smalandii**
- * Hugh Lofting - **seria o Doktorze Dolittle Kornel Makuszyński - Przygody Koziołka Matołka**

- * Małgorzata Musierowicz - **Znajomi z zerówki**
- * Alan A. Milne - **Kubuś Puchatek; Chatka Puchatka**
- * Renata Piątkowska - **Na wszystko jest sposób; Nie ma nudnych dni**
- * Małgorzata Strzałkowska - **Leśne Głupki; Wierszyki łamiące języki**
- * Danuta Wawiłow – **Wiersze**
- * Max Velthuijs - **Żabka i obcy**

Wiek 6- 8 lat:

- * Heather Amery - **Mity greckie dla najmłodszych**
- * Marcin Brykczyński - **Ni pies, ni wydra**
- * Jan Brzechwa - **Pchła Szachrajka; Szelmostwa Lisa Witalisa**
- * Kamil Giżycki - **Wielkie czyny szympana Bajbuna Mądrego**
- * Frances Hodgson Burnett - **Mała księżniczka**
- * Tove Jansson - **seria o Muminkach**
- * Ludwik Jerzy Kern - **Wiersze dla dzieci; Ferdynand Wspaniały**
- * Erich Kästner - **35 maja**
- * Astrid Lingren - **Dzieci z Bullerbyn; Mio, mój Mio**
- * W. Markowska, A. Miłska - **Baśnie z dalekich wysp i łądów**
- * Anna Onichimowska - **Najwyższa góra świata**
- * Joanna Papuzińska - **Asiunia**
- * Grey Owl - **Przygody Sajo i małych bobrów**
- * Małgorzata Strzałkowska - **Rady nie od parady; Wiersze, że aż strach**
- * Anne Cath. Westly - **8+2 i ciężarówka**
- * Roksana Jędrzejewska-Wróbel – **Kosmita**
- * **Śpiewająca Lipka. Baśnie Słowian Zachodnich**

Wiele informacji na temat znaczenia czytania dzieciom już od najmłodszych lat, wartościowych pozycji literackich dla dzieci w różnym wieku, a także porady ekspertów, propozycje wykorzystania literatury w codziennych zajęciach z dzieckiem znajdą państwo na stronie internetowej fundacji „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom” <http://www.rodzinneczytanie.pl/aktualnosci-home>

Problematykę kontaktu małego dziecka z literaturą szeroko omawiają Grażyna Lewandowicz – Nosal w książce „Od czterech do sześciu. Książki dla przedszkolaka” oraz Alicja Ungeheuer – Gołąb w opracowaniu zatytułowanym „Literackie inspiracje w rozwoju przedszkolaka”. Obie pozycje ukazały się nakładem Wydawnictwa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Stanowią cenne źródło wiedzy dla rodziców, nauczycieli i wszystkich osób pracujących z małymi dziećmi, jak z bogactwa literatury dziecięcej dostępnej obecnie na rynku księgarskim wybrać te, które są najbardziej wartościowe ze względu na przekaz jaki niosą, ponieważ są wzorem pięknej literackiej wypowiedzi lub humorem i barwną akcją rozwijają wyobraźnię, wprawiają w dobry nastrój, sprawiają, że książka staje się dla dziecka ważna i potrzebna. Autorki przedstawiają propozycje nowości wydawniczych oraz pozycje,

które stanowią już klasykę literatury dziecięcej. Dużą pomocą dla rodziców mogą być rozważania o problemach małych dzieci, ich oswojenia z trudnymi momentami w życiu takimi, jak pójście do przedszkola, wizyta u dentysty, śmierć w rodzinie, strach przed ciemnością i innymi lękami. Autorki pokazują jak wykorzystać konkretne utwory w rozwiązywaniu dziecięcych problemów, jak bohater baśni lub opowiadania może pomóc w zrozumieniu trudnych sytuacji, opanowaniu lęków, jak staje się wzorem do naśladowania i inspirowanie do aktywności, twórczego działania, wyzwala chęć poznawania świata. Poradniki napisane są w sposób prosty, dogłębnie wyjaśniający dobór lektur odpowiedni do wieku dziecka, podający przykłady z doświadczeń autorek. To rzadkie i cenne książki z tego powodu, że wskazują wartości jakie dzięki czytany dzieciom książkom możemy w nich kształcić. Autorka piszą o tym, jak modulować głos czytając dzieciom, podpowiadają jak oswoić z książkami tematy trudne (nie wystarczy tylko przeczytać), w jaki sposób budzić wrażliwość dzieci na losy bohaterów i na ile pozwalać dziecku (i czy w ogóle) na umiłowanie tylko jednej, jedynej książki.

Zainteresowanych rodziców informujemy, że obie pozycje dostępne są w Miejskiej Bibliotece Publicznej. Galeria Książki w Oświęcimiu.

Książki polecane dzieciom (4-8 lat) przez Galerię Książki w Oświęcimiu

Książki te są dostosowane do wieku dzieci. Wiele z nich zawiera treści edukacyjne. W ciekawy sposób oswoją dzieci z literami i alfabetem. Rozwijają poczucie humoru i kształtują postawę optymizmu. Uczą dzieci samodzielności, społecznych zachowań. Pozwalają bliżej poznać świat ze wszystkimi jego ciekawostkami i niezwykłościami. Zawarte w niektórych historii mogą być pretekstem do rozmów z dzieckiem i przekazywania mu konkretnych wartości.

Nauka alfabetu:

1. A jak anakonda – Strzałkowska Małgorzata
2. Abecadlik. Wierszyki o literach – Kozyra-Pawlak Ewa
3. Alfabet dla najmłodszych. Podróże od A do Z – Pruski Michał
4. Arcytrudny alfabet – Pokorska Marta
5. Berek literek czyli psoty od A do Z – Frączyk Agnieszka
6. Kłopoty z alfabetem – Strękowska – Zaremba Małgorzata
7. Kram z literami – Chotomska Wanda
8. Niesforny alfabet – Kasdepke Grzegorz

9. Pociąg z literkami – Dębski Łukasz
10. Przygody literek – Ross Tadeusz

Pierwsze pytania:

1. Co? Encyklopedia w pytaniach i odpowiedziach
2. Dlaczego niebo jest niebieskie? – Podgórska Anna
3. Dlaczego trawa jest zielona? – Podgórska Anna
4. Księga pytań i odpowiedzi – Barna Leslie Feierstone
5. Mój dom. Książeczka pytań i odpowiedzi – Jones Teri Crawford
6. Mój pierwszy słownik – Battiant Isabelle
7. Pierwsze pytania – Balzano Bruno
8. Wielka księga pytań i odpowiedzi – Davis Gary W.
9. Zwierzęta. Książeczka pytań i odpowiedzi – Jones Teri Crawford

Świat wokół dziecka:

1. Antek sam w domu – Merz Christine
2. Dobre maniery czyli Savoir-vivre dla dzieci – Krzyżanek Joanna
3. Dobre maniery Kubusia Puchatka – Hogan Mary
4. Dobre obyczaje czyli Z przyrodą za pan brat – Frączek Agnieszka
5. Dobre wychowanie wierszem – Pierga Bożena
6. Franklin boi się burzy – Bourgeois Paulette
7. Franklin i komputer – Bourgeois Paulette
8. Franklin i książka z biblioteki – Bourgeois Paulette
9. Franklin i teatrzyk szkolny – Bourgeois Paulette
10. Jadę tramwajem – Wojak Maria
11. Jak przechodzić przez ulicę? – Zubrzycka Elżbieta
12. Każdy może zostać ... odkrywcą! – Bardijewski Henryk
13. Kłopotliwa sprawa WC – Stańczewska Aleksandra
14. Moja pierwsza encyklopedia bohaterów
15. Na poczcie – Tuleya Arleta
16. Noddy. Poznajemy przeciwieństwa
17. Ostrożnie. Wszystko co powinno wiedzieć dziecko, żeby mogło bezpiecznie bawić się w domu – Kasdepke Grzegorz
18. Książki Pan Kuleczka
19. Pora na doktora
20. Sam dbam o swoje bezpieczeństwo – Walkowiak Monika
21. Sam opiekuję się zwierzętami domowymi – Jarocka Mariola
22. Sam poznaję ciało człowieka – Głuch Małgorzata
23. Sam przygotowuję urodziny – Głuch Marietta
24. Sam rozpoznaję czas – Walkowiak Monika
25. Sam rozpoznaję kwiaty – Jarocka Mariola
26. Sam troszczę się o środowisko – Potempa Izabela
27. Skąd się wzięłam? – Stańczewska Aleksandra
28. U lekarza – Arleta Tuleya
29. Ulica – Tuleya Arleta
30. W bibliotece – Skarżyńska Maria
31. W kościele – Czajkowski Franciszek
32. W sklepie

Duże litery:

1. Baśnie dla maluchów – Grimm Jacob
2. Filip i Dominika na wycieczce – Gordziejewski Andrzej

3. Franklin i duch jeziora – Bourgeois Paulette
4. Miłe spotkania
5. Niezwykłe Boże Narodzenie – Siewak-Sojka Zofia
6. Opowiadania pod choinkę – Gordziejewski Andrzej
7. Opowieści zajęczka – Gordziejewski Andrzej
8. 15 wesołych historyjek o misiach
9. 15 wesołych historyjek o zwierzętach
10. Zwierzęta pana Pyzy – Gordziejewski Andrzej

Królewny, księżniczki, wróżki, stworki:

1. Królowna w koronie – Letki Ewa
2. Księżniczka Lillifi – Nuppeney Burkhard
3. Księżniczka Lillifi mała balerina – Finsterbusch Monika
4. Magia tęczy – Man – Kong Mary
5. Muszla. Opowieść Rani – Redbank Tennant
6. O wróżkach – Kowalczyk Agata
7. Okruszek z zaczarowanego lasu – Jelonkiewicz Jacek
8. Wróżkolandia. 1001 rzeczy do odkrycia – Doherty Gillian

Wierszowane, rymowane:

1. Abecadlik. Wierszyki o literach – Kozyra-Pawlak Ewa
2. Bajki dla super dziecka czyli wręcz niebywałe historie – Mordarski Michał Daniel
3. Brzechwa dzieciom – Brzechwa Jan
4. Dobre duszki. Wiersze do poduszki – Dmitroca Zbigniew
5. Gryzmoł – Gellner Dorota
6. Hocki-klocki dla każdego – i małego, i dużego – Strzałkowska Małgorzata
7. Kolorowe znaki przestankowe – Chotomska Wanda
8. Kołysanki dla Zuzanki – Chotomska Wanda
9. Lokomotywa i inne wiersze – Tuwim Julian
10. Łapy, pióra i rymów cała fura – Kern Ludwik Jerzy
11. Od rzeczy do rzeczy – Chotomska Wanda
12. Ortografia czyli Heca, którą wszystkim się zaleca! – Piotrowska Eliza
13. Pokłóciły się poetki o pietruszkę i skarpetki – Frączek Agnieszka
14. Rady nie od parady czyli wierszyki z morałem – Strzałkowska Małgorzata
15. Rozwesołki – Papuzińska Joanna
16. Rymowane przepisy na kuchenne popisy – Strzałkowska Małgorzata
17. Śpiące wierszyki – Papuzińska Joanna
18. Tygryski – Papuzińska Joanna
19. Wielka księga wierszy – Brzechwa Jan
20. Wierszykarnia – Wawilow Danuta
21. Wiosenny trele – turniej – Buczkówna Mieczysława
22. Z górki na pazurki – Beszczyńska Zofia

Trudne tematy:

1. Jeż – Kotowska Katarzyna
2. Już nie chcę całusów! Kasia uczy się mówić nie! – Frey Jana
3. Kacperiada. Opowiadania dla łobuzów i nie tylko – Kasdepke Grzegorz
4. Kocha, lubi, szanuje, czyli jeszcze o uczuciach – Kasdepke Grzegorz
5. Książka o smutku – Rosen Michael
6. Latający śpiwór i maski wstydu – Kołyszko Wojciech
7. Niegrzeczniaki! – Kasdepke Grzegorz
8. O królownie, która widziała tylko to, co chciała – Galica Agnieszka

9. Odgłos jaki wydaje ktoś, kto stara się nie wydawać żadnych odgłosów – Irving John
10. Przytul mnie. Uspokajające opowiadania dla dzieci – Uebe Ingrid
11. Tylko bez całowania, czyli jak sobie radzić z niektórymi emocjami – Kasdepke Grzegorz
12. Żegnaj, panie Muffinie! – Nilsson Ulf

Poprawna wymowa:

1. Gimnastyka dla języka – Strzałkowska Małgorzata
2. Szalony szczypiorek i inne wierszyki szczypiące w jęzorek – Frączek Agnieszka
3. Trzeszczyki czyli Trzeszczące wierszyki – Frączek Agnieszka
4. Wierszyki łamiące języki – Strzałkowska Małgorzata

Dinozaury:

1. Atlas dinozaurów – Malam John
2. Atlas dinozaurów Bolka i Lolka -Lulo Ligia
3. Ciekawe dlaczego dinozaury wyginęły i inne pytania na temat prehistorii – Theodorou Rod
4. Dinozaury – McRae Anne
5. Dinozaury olbrzymy – Berenstain Michael
6. Dinozaury. Wielka księga – Dixon Dougal
7. Encyklopedia dinozaurów – Johnson Jinny
8. Jak żyły dinozaury – Parker Steve
9. Kolczasty dinozaur – Stegosaurus – Berenstain Michael
10. Król dinozaurów – Tyrannosaurus rex – Berenstain Michael
11. Księga dinozaurów – Elting Mary
12. Poznajemy dinozaury. Świat przerażających mięsożerców , olbrzymich roślinożerców i dinozaurów wyposażonych w niezwykłą broń

Zawody:

1. Encyklopedia świata dziecka – o zawodach – Zanini Giuseppe
2. Mam przyjaciela kolejarza – Butschkow Ralf
3. Mam przyjaciela pilota – Butschkow Ralf
4. Mam przyjaciela strażaka – Butschkow Ralf
5. Mam przyjaciela śmieciarza – Butschkow Ralf
6. Mam przyjaciółkę weterynarza – Butschkow Ralf

Bibliografia:

1. Lewandowicz – Nosal Grażyna, *Od czterech do sześciu. Książki dla przedszkolaka*, Warszawa 2012
2. Ungeheuer – Gołąb Alicja, *Literackie inspiracje w rozwoju przedszkolaka*, Warszawa 2012
3. Torbicka Anna, *Nowe sposoby pracy z tekstem literackim*, „Bliżej przedszkola” wrzesień 2012, nr 9.132
4. http://www.calapolskacztytadzieciom.pl/ckfinder_pliki/files/Z%C5%82ota%20Lista.pdf
5. <http://mbp-oswiecim.pl/ksiazki-polecane-dzieciom-4-8-lat/>